

คอลัมน์ “แจ้งสืบ” ฉบับวันที่ 21 กรกฎาคม 2569

รางวัลการต่อต้านการทุจริต

ดร.พรเพ็ญ สดศรีชัย
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผู้ว่าการแบงก์ชาติ คุณวิทย์ รัตนกร ได้รับรางวัลบุคคลดีเด่นด้านการต่อต้านการทุจริต ประจำปี 2569 จากมูลนิธิต่อต้านการทุจริต เพื่อยกย่องบุคคลและองค์กรที่มีผลงานด้านการต่อต้านการทุจริตเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม

รางวัลนี้สะท้อนบทบาทสำคัญของผู้ว่าการในการผลักดันธรรมาภิบาลและความโปร่งใสของระบบการเงินไทย ควบคู่กับการคุ้มครองประชาชนจากอาชญากรรมทางการเงิน ผ่านการยกระดับมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การกำกับดูแลธุรกรรมที่มีความเสี่ยง การส่งเสริมให้สถาบันการเงิน (สง.) ยกระดับกระบวนการรู้จักและตรวจสอบลูกค้าให้เข้มข้นขึ้น รวมถึงการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล

แบงก์ชาติปรับบทบาทมาใช้มาตรการเฉพาะจุดมากขึ้น ไม่จำกัดเฉพาะการแก้หนี้ แต่รวมถึงการจัดการธุรกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งในรูปแบบเงินสด ทองคำ และ สินทรัพย์ดิจิทัล โดยผู้ว่าการคุณวิทย์ฯ กล่าวว่า “แบงก์ชาติให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างและเศรษฐกิจนอกระบบ โดยไม่ต้องการให้ สง. ภายใต้อำนาจกำกับดูแลเป็นช่องทางส่งเสริมธุรกรรมไม่พึงประสงค์”

ที่ผ่านมา แบงก์ชาติออกมาตรการอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับธรรมาภิบาล สกัดกั้นทุนเทา และปราบปรามอาชญากรรมทางการเงิน

1. มาตรการยกระดับการรู้จักลูกค้า “KYC” และตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า “CDD/ EDD”

สง. เป็นตัวกลางทางการเงินที่สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ก่อปรกับพัฒนาการทางเทคโนโลยีมีความซับซ้อนขึ้น ทำให้ในระยะหลัง เริ่มพบสัญญาณปัญหาอาชญากรรมทางการเงินที่ สง. ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการเคลื่อนย้าย ชุกซ่อน และ แปรสภาพเงินที่ได้จากการกระทำผิดให้อยู่ในรูปแบบต่างๆ

แบงก์ชาติจึงเน้นย้ำให้ สง. ต้องยกระดับขั้นตอนการพิสูจน์ทราบตัวตนและการตรวจสอบกลั่นกรองลูกค้า ตั้งแต่การพิจารณารับลูกค้าหรือการรู้จักลูกค้า (Know Your Customer: KYC) และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD)/ การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับเข้มข้น (Enhanced Customer Due Diligence: EDD) ทั้งการติดตาม ฝ้าระวัง และดำเนินการเมื่อพบหรือรับแจ้งพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินที่ผิดปกติ

2. มาตรการกำกับธุรกรรม “ถอน-ฝาก-แลก” เงินสดมูลค่าสูง

มาตรการนี้มุ่งเป้าที่ ธุรกรรมเงินสดทางกายภาพ (Cash) มูลค่าสูง เพื่อตัดวงจรการฟอกเงินและเคลื่อนย้ายเงินนอกระบบ โดยไม่กระทบต่อการโอนเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยทั่วไปของประชาชน

เมื่อ เม.ย. 69 แบงก์ชาติออกมาตรการเฝ้าระวังธุรกรรมไม่พึงประสงค์ โดยกำหนดให้การถอนเงินสดตั้งแต่ 5 ล้านบาท (ลบ.) ขึ้นไป ลูกค้าต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบข้อมูลอย่างเข้มข้น (EDD) โดยต้อง **แจ้งวัตถุประสงค์และเหตุผลความจำเป็น** ที่ไม่สามารถโอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

ผลที่ได้ คือ ธุรกรรมถอนเงินสดมูลค่าสูงในช่วง เม.ย-พ.ค. ลดลงราว 35% ผู้ว่าการคุมวิทย์ฯ ยังเน้นว่า แบงก์ชาติจะให้ความสำคัญมากขึ้นกับการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงินทุกประเภทที่อยู่ภายใต้กำกับ เพื่อลดธุรกรรมสีเทาที่เป็นปัญหาคัดกร่อนโครงสร้างเศรษฐกิจไทย

โดยคาดว่าจะในเดือน ต.ค. นี้ แบงก์ชาติจะยกระดับมาตรการฯ โดยจะขยายสู่การฝากเงินสดมูลค่าสูง ผู้ฝากจะต้อง **แสดงหลักฐานหรือชี้แจงแหล่งที่มาของเงินสดอย่างชัดเจน** เพื่อปิดช่องโหว่ไม่ให้มีการฟอกเงิน ป้องกันไม่ให้เงินผิดกฎหมายไหลกลับเข้าสู่ระบบธนาคาร และ **การแลกเงินสดมูลค่าสูง** เช่น นำธนบัตร 1000 บาท จำนวนมาก ๆ มาแลกเป็น ธนบัตร 500 บาท หรือ 100 บาท ก็ต้องแจ้ง**เหตุผลความจำเป็นทางธุรกิจ** เพื่อป้องกันพฤติกรรมสุ่มเสี่ยง เช่น การนำไปใช้ในกิจกรรมสีเทา หรือการซื้อสิทธิขายเสี่ยง

เพื่อลดความเสี่ยงการทำธุรกรรมเงินสดไม่พึงประสงค์ แบงก์ชาติจะกำหนดให้ สง. รายงานธุรกรรมที่มีลักษณะผิดปกติ เช่น การทำธุรกรรมมูลค่าสูง/ ความถี่สูง ที่ไม่สอดคล้องกับ profiling ของลูกค้า การสร้างมาตรฐานในการระบุธุรกรรมที่มี pattern ผิดปกติ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกัน รวมถึงการวิเคราะห์และแชร์ข้อมูลกับผู้กำกับดูแลอื่น เพื่อสกัดกั้นทุนเทา ให้ระบบการเงินโปร่งใสขึ้น

3. มาตรการกำกับธุรกรรม "ซื้อขายทองคำ" ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

เพื่อป้องกันการใช้ทองคำเป็นเครื่องมือฟอกเงิน และลดความผันผวนของค่าเงินบาทจากการซื้อขายทองคำ แบงก์ชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ออกมาตรการกำกับธุรกรรมทองคำออนไลน์

- **จำกัดวงเงินซื้อขาย:** กำหนดวงเงินซื้อหรือขายทองคำบนแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ชำระเป็นเงินบาทไม่เกินด้านละ 50 ลบ. ต่อคน ต่อวัน ต่อแพลตฟอร์ม
- **กฎ 5 ประการ:** กำหนดเงื่อนไขการซื้อขายทองคำบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ทั้งสกุลบาทและ USD
 1. ห้ามใช้บัญชีออมสิน (ต้องใช้บัญชีตนเองรับจ่ายเงิน)
 2. งดใช้เงินสดทางกายภาพ (ต้องชำระผ่าน E-payment เท่านั้น)
 3. จ่ายเต็มจำนวน (ห้ามรับจ่ายเฉพาะส่วนต่าง หรือ ทำธุรกรรมแบบ Net Settlement)
 4. ห้ามซื้อขายลม (ห้ามทำ Short Sell จะส่งขายได้ต่อเมื่อมีทองคำในระบบแล้ว)
 5. รับมอบทองคำด้วยตนเอง (ห้ามโอนทองคำให้บุคคลอื่น)

- **รายงานธุรกรรม:** กำหนดให้ร้านทองรายใหญ่ ต้องรายงานข้อมูลธุรกรรมทองคำที่สำคัญ เช่น ภาพรวมการซื้อขายทองคำรายวัน การซื้อขายทองคำออนไลน์ที่มีปริมาณสูง ตั้งแต่ 20 ลบ.ต่อวัน การถือครองทองคำออนไลน์ (stock) ตั้งแต่ 20 ลบ. การถอนทองคำ (physical gold) ตั้งแต่ 2 กิโลกรัมต่อวัน

ผู้ว่าการศุภวิทย์ฯ ให้ความเห็นว่า “มาตรการนี้ช่วยลดแรงกดดันต่อค่าเงินบาท และปริมาณการซื้อขายทองคำผ่านแอปพลิเคชันที่เข้าข่ายน่าสงสัย ลดลงจาก 4000 กิโลกรัม เหลือ 700 กิโลกรัมต่อเดือน”

4. มาตรการป้องกันและปราบปราม "บัญชีม้า" (คุมเข้มระดับบัญชีและพฤติกรรม)

แบงก์ชาติร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ แก้ปัญหาภัยทางการเงินมาโดยตลอด ทั้งกำกับให้ สง. มีมาตรฐานการให้บริการที่ปลอดภัยมากขึ้น (Mobile Banking Security การพัฒนาระบบ Central Fraud Registry (CFR) สำหรับแลกเปลี่ยนเส้นทางเงิน การยกระดับมาตรการจัดการบัญชีม้าระดับบัญชีและพฤติกรรม รวมถึงผลักดัน พ.ร.ก. มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งกำหนดความรับผิดชอบของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อยกระดับการป้องกันประชาชนจากภัยทุจริตทางการเงิน

นอกจากนี้ ยังมีการติดตามการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเป็นช่องทางหลักเลี่ยงการตรวจสอบ โดยแบงก์ชาติประสานงานกับ กสท. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลโดยตรง

5. การสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” สื่อสารเตือนภัยทุจริตทางการเงิน

แบงก์ชาติได้ขยายช่องทางการสื่อสารเตือนภัยและให้ความรู้ทางการเงินในหลากหลายมิติ โดยเน้นย้ำเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เข้าถึงเร็ว และสอดคล้องกับพฤติกรรมกลโกงในปัจจุบัน อาทิ พระสยาม BOT MAGAZINE คลิปวิดีโอ/Social Media เตือนภัย สื่อการสอน บทความที่น่าสนใจ และ บริการเช็คแอปเงินกู้ในแอปไซด์แบงก์ชาติ เพื่อให้ตรวจสอบรายชื่อผู้ให้บริการทางการเงิน ป้องกันการถูกหลอกล่อ

ทั้งหมดนี้ เป็นความตั้งใจของแบงก์ชาติในการต่อต้านภัยทุจริตทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้บริการทางการเงิน และ ที่สำคัญ ความรู้และความเข้าใจของผู้ใช้บริการทางการเงินจะ

**** บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด ****